

О.І. Гуторов, д-р екон. наук, професор
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва
В.В. Гончаренко, д-р екон. наук, професор
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
В.І. Клименко, к.е.н.
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

КРЕДИТНО-КООПЕРАТИВНИЙ СЕКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ

В статті висвітлені теоретичні засади, а також науково-методичні і практичні рекомендації стосовно формування кредитно-кооперативного сектора національної економіки України. Досліджено понятійно-категоріальний апарат кредитно-кооперативних відносин. Виявлено специфіку соціально-економічної природи сучасної кредитної кооперації. Встановлено особливості функціонування моделей кредитно-кооперативного сектору економіки розвинутих країн. Визначено особливості розбудови кредитно-кооперативного сектору економіки України в сучасних умовах. Розкрито тенденції розвитку кредитно-кооперативного сектору національної економіки. Досліджено фактичний стан сформованості національної системи кредитної кооперації та умови її подальшого розвитку. Виявлено проблеми розвитку кредитно-кооперативного сектору національної економіки, що виникли внаслідок недосконалості державного регулювання.

Ключові слова: *кооперація, кооператив, кредитна спілка, псевдокредитна спілка, кредитно-кооперативний сектор національної економіки, саморегульвна організація, кооперативний банк.*

Постановка проблеми. Досвід багатьох країн свідчить, що успішний розвиток національної економіки суттєво залежить від ефективності роботи механізмів акумулювання тимчасово вільних коштів та спрямування їх на розширене відтворення. Одним з таких ефективних механізмів, як показує світова практика, є кредитні кооперативи – унікальні за своєю соціально-економічною природою фінансово-кредитні установи, що діють на основі специфічних принципів організації фінансової взаємодопомоги населення. Кредитно-

кооперативний сектор є важливою складовою економік багатьох країн світу. Членами і активними учасниками кредитних кооперативів, спілок та кооперативних банків у США є 47,6 % економічно активного населення, в Канаді – 43,2 %, в Австралії – 29,9 %, в Ірландії – 74,7 %. Понад 57 тис. кооперативних фінансово-кредитних установ у 105 країнах світу надають послуги понад 217 млн людей і мають активи, що перевищують 1,5 трлн USD. За понад сторічну історію свого розвитку кооперативні фінансово-кредитні установи у багатьох країнах світу створили потужні багаторівневі фінансово-кредитні системи з розвинутою сервісною інфраструктурою, сформувавши таким чином вагомий кредитно-кооперативний сектор національних економік. Цей процес в різних країнах мав не тільки особливості, а й певні закономірності. Будучи унікальною альтернативою комерційним банкам та приватним небанківським фінансовим установам, кредитні кооперативи, спілки та кооперативні банки суттєво впливали на формування конкурентного середовища на ринку фінансових послуг, що, у свою чергу, значно покращувало їх ціну та якість для споживачів. Тому цей тип кооперативних організацій набув надзвичайної популярності серед населення і зайняв вагоме місце в ринковій економіці багатьох країн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дослідження теоретичних та практичних аспектів діяльності кредитних кооперативів та формування кредитно-кооперативного сектора економіки різних країн присвячені роботи А. Анциферова, М. Лурьє, Г. Мюнхнера, С. Прокоповича, Ф.В. Райффайзена, М. Туган-Барановського, А. Чаянова, Г. Шульце-Деліча та ін. Серед сучасних українських дослідників цієї проблематики варто відзначити праці В. Гейця [1], В. Зіновчука [2], Р. Коцовської [3], О. Луцишина [4], М. Маліка [5], А. Пантелеймоненка [6], А. Пожара [7] та ін.

Разом з тим, процес формування кредитно-кооперативного сектора в економіці України в сучасних умовах залишились мало дослідженими вітчизняною економічною наукою. За наявності ґрунтовних наукових робіт, в яких розглядаються окремі питання розвитку кредитних спілок в національній економіці, існує низка проблем, що потребують поглибленого дослідження і пошуку шляхів вирішення. Насамперед, це стосується розробки нових наукових підходів до формування ефективної національної системи кредитної кооперації та вдосконалення механізмів державного регулювання кредитно-кооперативного сектора економіки, що і визначає актуальність теми та мету дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розробка теоретичних положень, методичних підходів та практичних рекомендацій щодо формування та розвитку кредитно-кооперативного сектора національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. У результаті дослідження вітчизняної та зарубіжної економічної літератури, виявлено відсутність єдиного наукового підходу до визначення понять «кооператив» та «кредитно-кооперативний сектор економіки». У зв'язку з цим, запропоновано формулювання цих понять: «кооператив» – добровільне, демократичне об'єднання людей з метою самозабезпечення необхідними товарами чи послугами на неприбуткових засадах. Дане визначення відрізняється від існуючих тим, що акцентує увагу на неприбутковому характері об'єднання людей з метою самозабезпечення необхідними товарами чи послугами, та дозволяє чітко ідентифікувати особливості кооперативу як форми господарювання та вирізнити його серед інших організаційно-правових форм; Поняття «кредитно-кооперативний сектор національної економіки» запропоновано визначати як частину кооперативного сектора економіки, яка представлена кредитними кооперативами та створеною ними сервісною інфраструктурою, що існують не для отримання прибутку, а для найкращого забезпечення своїх членів необхідними фінансовими послугами на неприбуткових засадах, тому потребують запровадження особливих підходів щодо державного регулювання та підтримки.

В Україні створення й діяльність кооперативів регулюються низкою законодавчих і нормативно-правових актів. Проте, в українському законодавстві відсутнє поняття «кооперативна власність», а передбачено лише існування державної, комунальної та приватної. Однак, власність в кооперативах не можна віднести до приватної, тому, що кошти, внесені членами до кооперативу є спільними, мета діяльності – спільна, управління та використання коштів відбувається на основі спільних рішень членів кооперативу або уповноважених ними осіб. Кооперативну власність також не можна розглядати як державну чи комунальну, тому що, вона використовується не стільки для суспільних потреб, скільки для досягнення групових інтересів членів кооперативу. У зв'язку з цим, доцільно впровадити в законодавство України окреме поняття «кооперативна власність». Дана пропозиція підтверджується унікальністю соціально-економічної природи кооперативів, яка суттєво відрізняється як від державних, так і від приватних форм господарювання, а отже являє собою окрему організаційно-правову

форму, що базується на унікальних відносинах колективної власності.

У ході дослідження особливостей функціонування моделей кредитно-кооперативного сектору економіки розвинутих країн встановлено, що для вдосконалення організаційної побудови національної системи кредитної кооперації України, доцільно врахувати практику функціонування систем німецької сільської кредитної кооперації Ф.В. Райффайзена; міської моделі народних (кооперативних) банків Г. Шульце-Деліче, а також національної системи кредитних спілок США. Використання названих моделей дозволяє обґрунтувати доцільність організаційних змін в структурі кредитної кооперації України та розробити механізми ефективного вирішення проблеми нагляду за діяльністю кредитних спілок шляхом створення на базі Національної асоціації кредитних спілок України та Всеукраїнської асоціації кредитних спілок єдиної саморегулювальної організації кредитних спілок.

Початок процесу формування кредитно-кооперативного сектора в Україні розпочався в 1993 році в умовах, коли переважна більшість населення України не знала про особливості соціально-економічної природи кооперативних форм господарювання. Через існуючі недоліки українського законодавства, недостатнє розуміння соціально-економічної природи кредитних спілок з боку населення і представників влади, прорахунки у політиці регулювання та нагляду з боку держави, призвели до того, що поряд з класичними кредитними спілками, які базуються на кооперативній ідеї фінансової допомоги та дотримуються кооперативних принципів, почали виникати організації, які не мали нічого спільного з ідеєю кредитної кооперації і міжнародними кооперативними принципами це були так звані псевдокредитні спілки. Найбільш поширеними ознаками сучасних псевдо-спілок є: 1) всеукраїнський статус діяльності через створення у регіонах розгалуженої територіальної мережі філій та відділень; 2) непрозорість діяльності (не проведення щорічних загальних зборів, відсутність річних звітів тощо); 3) формальний підхід до членства, приховування інформації щодо прав членів як співвласників кредитної спілки.

Проведений статистичний та кореляційно-регресійний аналіз основних показників кредитних спілок дозволив виявити негативні тенденції та встановити тривалу негативну динаміку кількості кредитних спілок, їх членства, загальних активів, депозитного та кредитного портфелів при відносній стабільності показників обсягу капіталу (рис. 1).

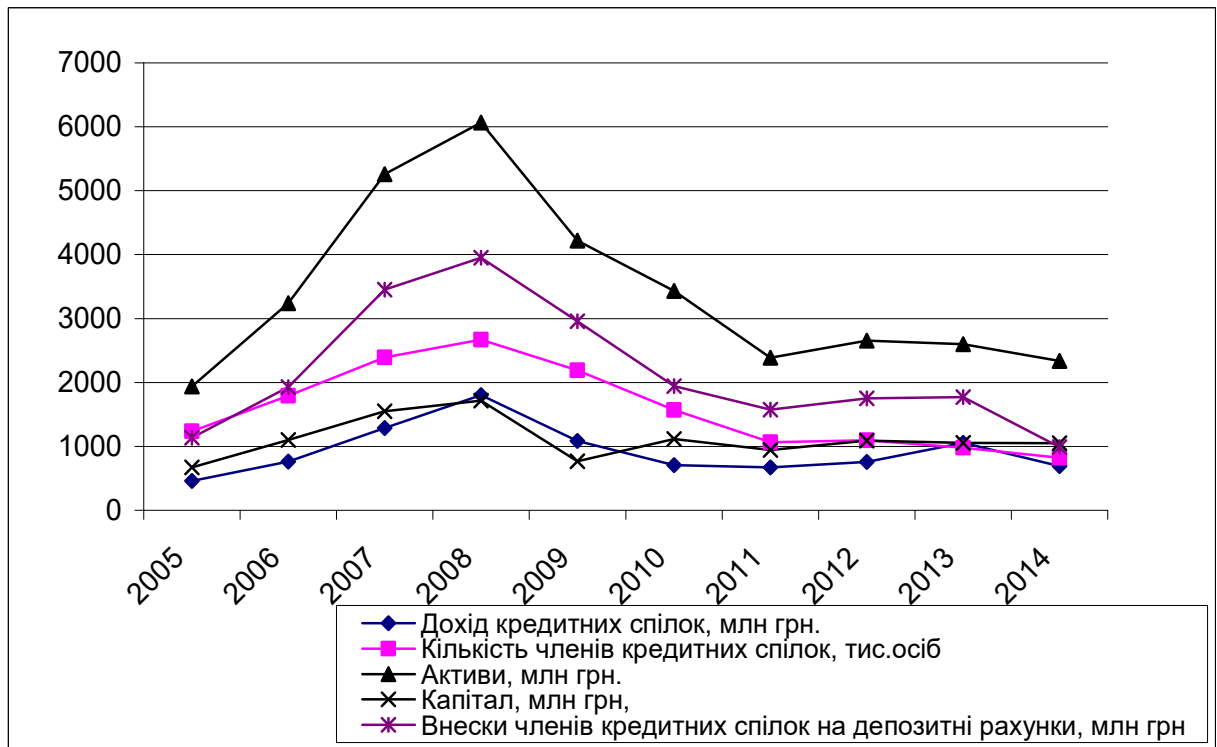

Рис. 1. Динаміка основних показників кредитних спілок України (за матеріалами річних звітів Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг) [8]

Застосування метода вирівнювання динамічних рядів за показниками, кореляційно-регресійного аналізу та метода екстраполяції дозволило побудувати прогноз основних показників кредитних спілок на 2016-2019 р.р. (табл. 1). Розраховані прогнозні показники свідчать, що накопичений у минулі роки потенціал кредитних спілок поступово вичерпується і без проведення невідкладних і радикальних змін у цьому секторі (навіть при оптимістичному сценарії) буде відбуватись сповільнення темпів розвитку і падіння основних показників діяльності кредитних спілок з переходом до тривалої стагнації, а при песимістичному сценарії – кредитні спілки можуть практично припинити своє існування у середньостроковій перспективі.

В Україні не вдалось сформувати повноцінну ефективну національну систему кредитної кооперації. Дві найбільші всеукраїнські асоціації – Національна асоціація кредитних спілок України та Всеукраїнська асоціація кредитних спілок не співпрацюють належним чином між собою, не створили систему взаємного обміну інформацією, лобіювання, спільних стандартів та моніторингу. Як наслідок, ці два найбільші національні об'єднання не спрямовують свою діяльність на консолідацію руху кредитних спілок, здійснення належного моніторингу діяльності своїх членів, що негативно впливає на розвиток кредитно-

кооперативного сектора національної економіки. Слід зазначити, що здійснення контролю за діяльністю кредитних спілок згідно законодавства не входить до компетенції зазначених асоціацій. Вони фактично не мають важелів впливу на кредитні спілки, які є їх членами, хоча й створювалися з метою «становлення потужної національної системи кредитної кооперації, побудованої на загально визначених міжнародних кооперативних принципах». Як свідчить зарубіжний досвід, одним з головних чинників надійності та стабільності розвитку національного сектору кредитної кооперації є формування цілісної кооперативної системи та запровадження в її межах унікального механізму внутрішнього самоконтролю та аудиту. У зв'язку з цим, в Україні доцільно запровадити досвід інших країн та створити саморегульовану організацію кредитних спілок [9].

1. Прогноз основних показників сектора кредитних спілок на 2016-2019 рр.

Показники	Вид залежності	Фактично за період 2005-2015 рр. в середньому на рік	2016 р.	2017р.	2018 р.	2019 р.
Дохід кредитних спілок, млн. грн.	$y = -13,582x + 1001,9$	927,22	838,9	825,3	811,8	798,2
Кількість членів кредитних спілок, тис. осіб	$y = -129,23x + 2291,7$	1580,98	740,9	611,7	482,5	353,3
Активи, млн. грн.	$y = -155,96x + 4171,4$	3413,62	2399,9	2243,9	2088	1932
Капітал, млн. грн.	$y = -7,1067x + 1144,4$	1105,34	1059,1	1052,0	1044,9	1037,8
Внески членів кредитних спілок на депозитні рахунки, млн. грн.	$Y = -115,49x + 2781$	2145,82	1395,1	1279,6	1164,1	1048,7

Внаслідок недосконалості державного регулювання виникли суттєві організаційно-управлінські проблеми розвитку кредитно-кооперативного сектору національної економіки. До основних з них відносяться: 1) відсутність механізму гарантування вкладів членів кредитних спілок; 2)

відсутність консолідації кредитно-кооперативної системи; 3) незадовільний стан корпоративного управління в кредитних спілках; 4) недостатність захисту прав членів кредитних спілок; 5) недостатньо ефективний механізм державного регулювання кредитно-кооперативної системи; 6) недосконалість системи пруденційного нагляду на ринку кредитних установ. Усунення вказаних проблем дозволить покращити функції організації та управління кредитно-кооперативної системи.

Проблеми формування ефективного кредитно-кооперативного сектору національної економіки не є унікальними і властивими лише Україні. З подібними викликами в минулому стикалися й інші країни. І їм вдалось розробити дієві інструменти вирішення цих проблем. Дослідження цих інструментів і механізмів дозволило розробити нову концептуальну модель побудови кредитно-кооперативного сектора національної економіки, що включає найважливіші для його успішного функціонування елементи (рис. 2). Запропонована модель передбачає чітке розмежування в кредитно-кооперативному секторі двох складових частин – фінансової та нефінансової. Фінансова частина кредитно-кооперативному сектору має включати поряд з такими існуючими сьогодні елементами як об'єднана кредитна спілка Національної асоціації кредитних спілок України об'єднана кредитна спілка Всеукраїнської асоціації кредитних спілок й нові елементи організаційної структури кредитної кооперації – стабілізаційний фонд, фонд гарантування вкладів, спілку взаємного страхування, Центральний кооперативний банк, регіональні кооперативні банки.

Нефінансова частина кредитно-кооперативного сектора поряд з існуючими сьогодні Національною асоціацією кредитних спілок України, Всеукраїнську асоціацію кредитних спілок, обласними асоціаціями кредитних спілок має включати й такі нові елементи, як саморегульовану організацію з її регіональними відділеннями та бюро кредитних історій. Кожна із перелічених складових має виконувати відведені їй системні функції. Кооперативні банки, дозволять вирішити проблему підтримки ліквідності та банківського обслуговування кредитних спілок та кооперативного кредитування сільських жителів. Фонд гарантування вкладів – розв'яже проблему з захисту вкладів членів кредитних спілок та стане важливим елементом формування довіри населення до кредитно-кооперативного сектора й унеможливить втрати внесків членів кредитних спілок. Саморегульована організація – консолідує систему кредитних спілок України, створить механізми системного самоконтролю та самоочищення від псевдоспілок. Стабілізаційний фонд – сприятиме вирішенню проблем фінансової підтримки та стабілізації фінансового стану спілок при

виникненні проблем у їх роботі. Бюро кредитних історій допоможе суттєво знизити кредитні ризики в діяльності кредитних спілок та кооперативних банків. Спілка взаємного страхування – дозволить покривати існуючі ризики, що значно зміцнить кредитно-кооперативний сектор, підвищить рівень фінансової стійкості та конкурентоспроможності на національному ринку фінансових послуг. Такий комплексний підхід дозволить забезпечити злагоджене функціонування всіх складових кредитно-кооперативного сектору національної економіки, поєднає інтереси всіх учасників кредитно-кооперативного руху. Це сприятиме зміцненню кредитно-кооперативного сектора, підвищенню його стабільності та ефективності [10].

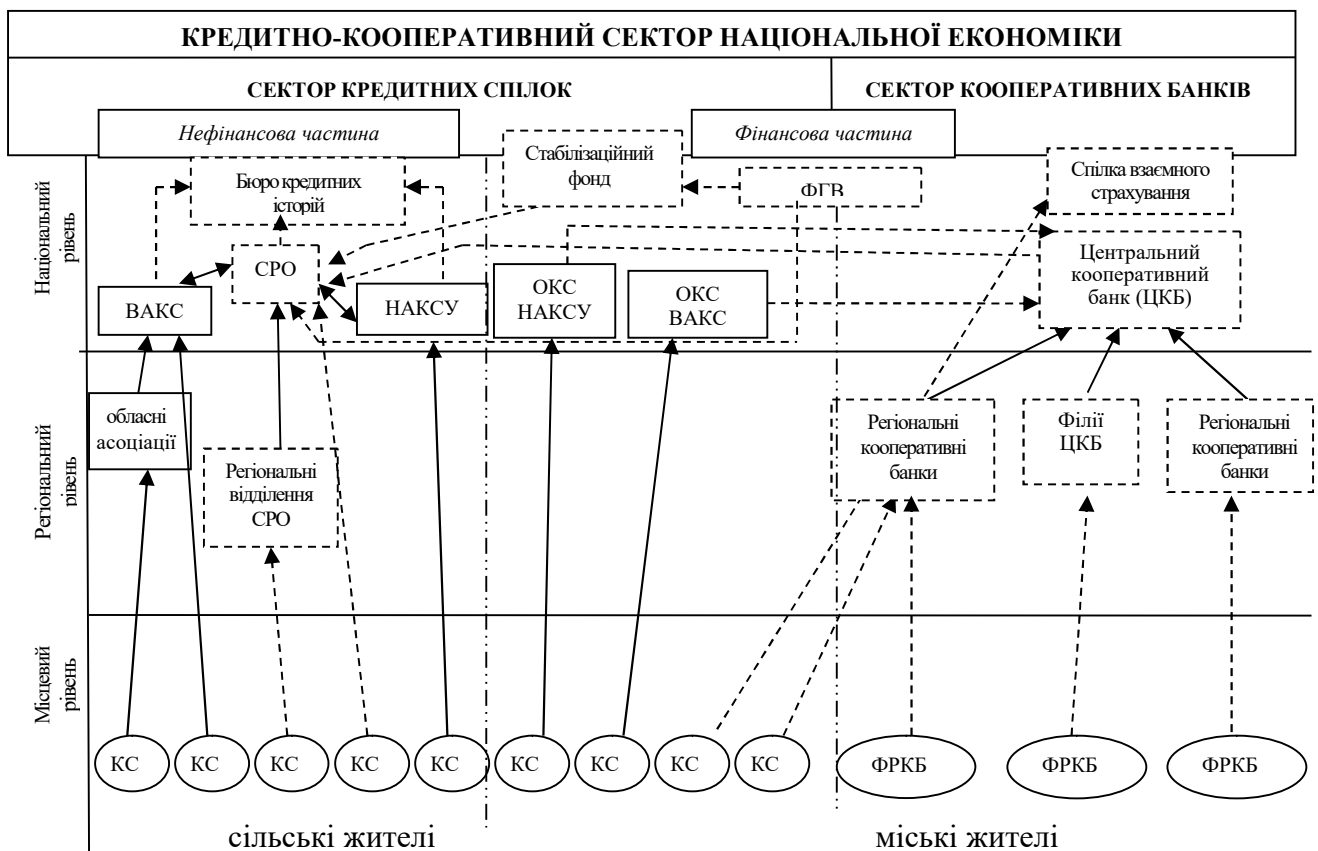

Рис. 2. Нова концептуальна модель кредитно-кооперативного сектора національної економіки

Примітка. ВАКС – Всеукраїнська асоціація кредитних спілок; КС – кредитні спілки; НАКСУ – Національна асоціація кредитних спілок України; ОКС – об’єднані кредитні спілки; ОКС НАКСУ – об’єднана кредитна спілка Національної асоціації кредитних спілок України; ОКС ВАКС – об’єднана кредитна спілка Всеукраїнської асоціації кредитних спілок; СРО – саморегулювальна організація; ФГВ – Фонд гарантування вкладів; ФРКБ – місцеві філії регіональних кооперативних банків; – існуючі зв’язки та об’єкти; – пропонувані зв’язки та скорочення.

Побудова такої моделі в Україні дозволить суттєво наблизити структуру і механізми функціонування національної системи кредитної кооперації до умов Європейського Союзу. Лише після цього можна буде вважати процес формування кредитно-кооперативного сектора національної економіки завершеним.

Висновки. З'ясування сутності та особливостей понятійно-категоріального апарату, що використовується в процесі наукових досліджень «кооперативної» проблематики на основі проведеного аналізу більше 30 визначень понять «кооператив», «кооперація», «кооперативний рух», «кооперативний сектор», авторами яких є вітчизняні та зарубіжні науковці, дозволив зробити висновок про наявність певної термінологічної плутанини, пов'язаної із широким використанням на пострадянському просторі іншомовного слова «cooperation» (що означає «співпраця») для означення як сукупності кооперативів певного виду (споживча, кредитна, сільськогосподарська, житлова кооперація, кооперативний сектор, кооперативний рух), так і будь-яких форм співпраці у широкому розумінні цього слова (міжгосподарська кооперація, міжнародна кооперація, коопераційні зв'язки, вертикальна та горизонтальна кооперація, кооперування). З огляду на це, запропоновано авторські визначення дефініцій «кооператив», «кредитно-кооперативний сектор економіки».

Кооперативні форми господарювання мають специфічну соціально-економічну природу, яка полягає в тому, що кооперативи у своїй діяльності в усіх країнах дотримуються певних, визнаних в усьому світі принципів, таких як: добровільне і відкрите членство, демократичне управління і контроль, економічна участь членів в діяльності кооперативу, самостійність і незалежність, виховання, навчання та інформування членів, співробітництво між кооперативами та турбота про громаду. Крім цього, кооперативи мають неприбутковий фінансово-господарський механізм функціонування і не мають на меті отримання прибутку. У фінансовій сфері вони представлені переважно у формі кредитних спілок та кооперативних банків. В Україні створені умови лише для функціонування кредитних спілок, які за своєю соціально-економічною природою відносяться до міської моделі кредитного кооперативу. Для розвитку такої форми кредитної кооперації як кооперативні банки, які б здійснювали обслуговування потреб аграрного сектора та сільських жителів, поки що не створено необхідних юридичних, політичних та фінансово-економічних передумов.

Встановлення основних проблем формування кредитно-

кооперативного сектора національної економіки дозволило дійти висновку, що вони стали результатом тривалої відсутності, а пізніше недосконалості форм, методів та механізмів державного регулювання. До таких проблем, перш за все, можна віднести: часту зміну керівництва державного регулятора (Нацкомфінпослуг); низький професійний рівень підготовлених регуляторних актів; недостатній контроль з боку регулятора за великими кредитними спілками, що призвело до виникнення псевдо-спілок; відсутність ефективних процедур перевірки фінансової звітності спілок та дотримання ними кооперативних принципів; позбавлення кредитних спілок статусу неприбуткових організацій; запровадження оподаткування доходів членів спілок від розміщення коштів на депозитах; спроба передати кредитні спілки під нагляд НБУ; відсутність механізмів гарантування вкладів членів кредитних спілок тощо.

Крім створення саморегулювальної організації кредитних спілок, на яку буде покладено функцію системного нагляду за їх діяльністю, що є пріоритетним у сучасних умовах, модель включає й інші, не менш важливі, елементи: систему захисту та гарантування вкладів членів кредитних спілок, механізм підтримки ліквідності кредитних спілок у вигляді системи регіональних та центрального кооперативних банків, стабілізаційний фонд, єдине бюро кредитних історій, тренінговий та інформаційний центри тощо. Формування в Україні удосконаленої на основі світового кооперативного досвіду національної системи кредитної кооперації дозволить зробити кредитно-кооперативний сектор економіки прозорим, ефективнішим і фінансово безпечнішим.

Бібліографічний список: 1. Геєць В.М. Кооперація вчора, сьогодні і завтра: науково-практичні аспекти: [із доповіді] / В.М. Геєць // Вісті ЦССТУ. – 2010. – № 42. – С. 3. 2. Зіновчук В.В. Організаційні основи сільськогосподарського кооперативу / В.В. Зіновчук. – К.: Логос, 1999. – 256 с. 3. Коцовська Р.Р. Основні напрями реформування української системи кредитної кооперації / Р.Р. Коцовська // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2014. – № 2 (20). – С. 187-191. 4. Луцишин О.О. Прагматизм формування системи кредитної кооперації в Україні / О.О. Луцишин // Вісник НБУ. – 2013. – № 9. – С. 22-27. 5. Малік М.Й. Формування та розвиток кооперативних відносин в аграрній сфері економіки України / М.Й. Малік // Економіка АПК. – 2014. – № 7. – С. 76 – 82. 6. Пантелеймоненко А.О. До питання про визначення сутності понять «кооперація» та «кооператив» у працях представників

світової кооперативної думки [Електронний ресурс] / А.О. Пантелеймоненко // Історія нар. госп-ва та екон. думки України. – 2005. – Вип. 37-38. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua:8080/dspace/bitstream-/handle/123456789/9339/35-Panteleymonenko.pdf?sequence=1>

7. Пожар А.А. Формування сервісної інфраструктури системи кредитної кооперації на регіональному рівні / А.А. Пожар // Світ фінансів. – 2007. – Вип. 3 (12). – С. 163-172.

8. Підсумки діяльності кредитних установ за 2014 рік [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – 2014. – Режим доступу : http://nfr.gov.ua/files/ks_2014.pdf.

9. Гуторов О.І. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація України: стан та перспективи розвитку / О.І. Гуторов, А.М. Соколова // Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки». Зб. наук. праць / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків, 2014. – № 3 – С. 21 – 29.

10. Гуторов О.І. Сучасний стан та основні пріоритети державного регулювання соціально-економічного розвитку національної економіки / О.І. Гуторов, О.В. Лозова // Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки». Зб. наук. праць / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків, 2013. – № 4. – С. 9-20.

А.И. Гуторов, В.В. Гончаренко, В.И. Клименко Кредитно-кооперативный сектор национальной экономики: состояние, тенденции и проблемы развития. В статье освещены теоретические основы, а также научно-методические и практические рекомендации относительно формирования кредитно-кооперативного сектора национальной экономики Украины. В работе исследован понятийно-категориальный аппарат кредитно-кооперативных отношений. Выявлено специфику социально-экономической природы современной кредитной кооперации.

Установлены особенности функционирования моделей кредитно-кооперативного сектора экономики развитых стран. Определены особенности развития кредитно-кооперативного сектора экономики Украины в современных условиях. Раскрыты тенденции развития кредитно-кооперативного сектора национальной экономики.

Исследовано фактическое состояние сформированности национальной системы кредитной кооперации и условия ее дальнейшего развития. Выявлены проблемы развития кредитно-кооперативного сектора национальной экономики, что возникли в следствии недостаточного государственного регулирования.

Выявлены возможности использования зарубежного опыта в процессе формирования кредитно-кооперативного сектора национальной экономики. Определены условия совершенствования государственного регулирования кредитно-кооперативного сектора национальной экономики. Разработана модель кредитно-кооперативного сектора национальной экономики Украины.

Ключевые слова: кооперация, кооператив, кредитный союз, псевдокредитный союз, кредитно-кооперативный сектор национальной экономики, саморегулируемая организация, кооперативный банк.

O.I. Gutorov, V.V. Goncharenko, V.I. Klimenko Credit and cooperative sector of the national economy: conditions, tendencies the problems development. The thesis is article to development of theoretical principles, scientific-methodological and practical recommendations according to the formation of the cooperative credit sector of Ukraine's economy. The concepts and categories of the credit and cooperative relations are investigated. The specificity of social and economic nature of modern credit cooperation is found.

The peculiarities of models of credit and cooperative sector in developed countries functioning are determined. The main features of development of credit and cooperative sector of Ukraine's economy in modern conditions are defined. The main trends of development of credit and cooperative sector of the national economy are disclosed. The actual conditions of formation of a national system of credit cooperation and conditions for its further development are investigated.

The problems of credit and cooperative sector of the national economy caused by the imperfections of government regulation are identified. The possibilities of using foreign experience during the formation process of the credit and cooperative sector of the national economy are found.

The terms of improving the government regulation of credit and cooperative sector of the national economy are defined. The model of credit and cooperative sector of the national economy of Ukraine is created.

Keywords: cooperation, cooperative, credit union, pseudo credit union, credit and cooperative sector of the national economy, self-regulated organization of credit unions, cooperative bank.

Стаття надійшла до редакції 22.01.2017 р